

ABSTRAKT

Pojem a právní důsledky překročení mezi nutné obrany a krajní nouze

Tato diplomová práce pojednává o pojmu a právních důsledcích překročení nutné obrany a krajní nouze. V převážné většině práce vychází z právní úpravy nového trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. V některých srovnávacích pasážích je zmíněna rovněž právní úprava starší, a to zejména trestní zákon č. 140/1961 Sb. a rovněž trestní kodexy jemu předcházející. Pro ilustraci zkoumaných pojmů a definic je v každé kapitole uváděna judikatura, ve které jsou instituty nutné obrany i krajní nouze dopodrobna rozebrány.

Diplomová práce vychází z české právní úpravy a nepokouší se o srovnávání s úpravami zahraničními. Je to z důvodu velmi krátké doby účinnosti nového trestního zákoníku, který do problematiky okolností vylučujících protiprávnost vnesl několik zásadnějších novot. Zcela nové právní úpravě je proto v práci věnován větší prostor. Příkladem zde lze jmenovat např. nové privilegované skutkové podstaty zabití (§ 141 TZ), ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky (§ 146a TZ), novou právní úpravu mimořádného snížení trestu odnětí svobody (§ 58 TZ) a polehčujících okolností (§ 41 TZ). Nehledě na to, že koncepční změnu prodělal celý trestní zákoník.

Obsahově je práce členěna do sedmi kapitol, přičemž za nejzásadnější je možné považovat kapitoly o překročení mezi krajní nouze a nutné obrany a rovněž kapitolu o právních důsledcích vykročení z mezi zkoumaných institutů.

Po krátkém úvodu následuje kapitola věnovaná okolnostem vylučujícím protiprávnost. Jde o obecné pojednání v současnosti upravených okolností vylučujících protiprávnost a rovněž o pohledu *de lege ferenda* na tuto problematiku. Rovněž je v této kapitole rozebrán pojem a podstata institutů nutné obrany a krajní nouze. Zmíněn je také vývoj právní úpravy zkoumaných ustanovení a rovněž jejich srovnání s právní úpravou dle občanského zákoníku a přestupkového zákona.

Třetí kapitola je věnována výhradně institutu krajní nouze. Nejprve je proveden rozbor podmínek, jejichž splnění odůvodňuje jednání v krajní nouzi. Následující část je pak věnována samotnému překročení mezí krajní nouze. Zde je proveden detailnější rozbor různých excesů a jiných vybočení z mezí krajní nouze. V rámci intenzivního excesu jsou v práci analyzována různá hlediska posuzování proporcionality krajní nouze. Tato analýza pak tvoří teoretický základ i pro problematiku posuzování přiměřenosti nutné obrany, o níž je pojednáno v kapitole čtvrté.

Kapitola čtvrtá je věnována institutu nutné obrany a je koncipována zcela shodně jako kapitola předchozí. Nejvíce prostoru je věnováno excesu intenzivnímu a jednotlivým pojmům k němu se vztahujícím.

Právním důsledkům překročení mezí nutné obrany a krajní nouze se věnuje kapitola pátá. Tato kapitola je rozdělena na tři části. První část obsahuje rozbor subjektivní stránky překročení zkoumaných institutů a následující část pak současnou právní úpravu ustanovení, která mohou dopadat na případy vybočení z mezí nutné obrany a krajní nouze. Závěr je pak věnován právní úpravě *de lege ferenda* a zamyšlením, zda současné možnosti privilegování pachatelů, kteří spáchali trestný čin za podmínek blízkých nutné obraně či krajní nouzi, umožňují dostatečné zohlednění těchto skutečností.

Kapitola šestá obsahuje některé vybrané otázky, které úzce souvisejí se zkoumanými instituty. Zejména jde o tzv. putativní nutnou obranu a putativní krajní nouzi, automatická obranná zařízení, obranu proti osobám nepřičetným, trestně neodpovědným a osobám jednajícím ve skutkovém omylu a obranu proti zákrokům úředních osob. Rovněž je zde pojednáno o rozdílu mezi nutnou obranou, vzájemným napadením a rvačkou. Poslední kapitolou je pak závěrečné zhodnocení práce.

Tato diplomová práce vychází z právního stavu k 28.12. 2010.